www.turkishstudies.net/economy

Turkish Studies - Economics, Finance, Politics

eISSN: 2667-5625

INTERNATIONAL BALKAN UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Research Article / Araştırma Makalesi

Almanya'da Siyasi İdeoloji ve Çevre Koruma Politikaları Arasındaki Bağlantının Parti Bildirileri Bağlamında İncelenmesi

Examination of the Link Between Political Ideology and Environmental Protection Policies within the Context of Party Bulletins in Germany

Bedri Şahin*

Abstract: The discussion on climate change, the use of nuclear energy and fossil fuels has brought environmental policies to the fore as an important issue in the political arena. As climate change becomes a global problem, many countries place nature and environmental protection issues on their political agendas. This study focuses on the examination of political party bulletins in order to identify a possible link between political ideology and environmental protection policies in Germany throughout the period since the end of the Second World War in the context of environmental problems such as environmental pollution, animal protection or sustainable energy. The topic is important in terms of combating global warming, maintaining rational use of energy in Europe and contributing to energy security as a reflection of the development of renewable energy resources. Previous research studies have found that right-wing political parties tend to oppose environmental protection, in contrast to left-wing political parties. This issue has been considered as the basic assumption on which the study is based. This study focuses on examining political party bulletins in order to identify a possible link between political ideology and environmental protection in Germany. German political party bulletins from 1949 to 2019 are examined according to the connotations created by the expressions such as "environment", "environmental problems" and "environmental policies" based on the data obtained within the scope of the Political Representation Declaration Research project and are graphically examined. In the study conducted on the basis of the hypothesis that a positive relationship exists between the ideological connotations reflected by the political party bullentins and environmental protection policies, no clear and significant connection is found between the political ideology and the environmental protection phrases.

Structured Abstract: As it is known, the environmental movement, shaped especially within the framework of radical ecological currents, came to the agenda in the last part of the 20th century, as the only political movement that carried out internal opposition against the domination of capitalist and socialist economic development and attracted attention in this perspective. In this process, radical ecological movements have managed to bring the ecological problems to the agenda of the public today, forming a basis for international and even global cooperation beyond national borders. The ecosystem destruction now overcomes socio-political boundaries and brings new organs of management at every level to new tasks in terms of social and economic responsibility. Political leaders still cannot overcome the narrow patterns of classical theories, and

* Doktora Öğrencisi, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
PhD Student, Department of International Relations, Political Science and International Relations
ORCİD 0000-0002-1045-9478
sahinbedri40@googlemail.com

Cite as/ Atıf: Şahin, B. (2020). Almanya'da siyasi ideoloji ve çevre koruma politikaları arasındaki bağlantının parti bildirileri bağlamında incelenmesi. *Turkish Studies - Economy*, *15*(4), 2455-2475. https://dx.doi.org/10.47644/TurkishStudies.43884
Received/Geliş: 31 May/Mayıs 2020 *Checked by plagiarism software*
Accepted/Kabul: 20 December/Aralık 2020 **Published/Yayın:** 25 December/Aralık 2020
Copyright © INTAC LTD, Turkey CC BY-NC 4.0

the fragmentary approach, which is a typical feature of state institutions and political disciplines, remains dominant. However, it was also seen that this kind of approach could not solve any problem. It also causes incorrect handling of problems. The green thought brought about by radical ecological movements has emerged in order to find solutions to these problems. By focusing on the criticism of the existing ecological system and values, it defended the development of the natural and urban social environment in which people reside and the quality of the relations with this environment, and began to make an integrative criticism by questioning a liberating framework. The green criticism shaped within this framework began to rise in the capitalist western countries throughout the 1970s. This criticism is directed towards politicization by combining the reactions of the capitalist industrial order with its urban and social life, and therefore the impacts that disrupt, wear and alienate human relations. Over time, green criticism started to be defended by groups called "Greens" with the organization of those who shared this idea. The concept of Greens, which characterizes a group, reveals both different meanings and different functions, primarily according to the concept of environment. The concept has become fashionable after the German Greens succeeded in putting representatives in the federal parliament in the 1983 elections. Environmental problems have created an important agenda for humanity, both in the social and political arena, from the second half of the 20th century, due to environmental disasters caused by industrial development, urbanization and rapid population growth, all of which affect the world. Necessary precautions have been the subject of intense debate in this context. As a result of this situation, the provisions on environmental protection have started to take their place in both national and international legal texts. Especially since the United Nations Human Environment Conference held in Stockholm in 1972, it is observed that in many countries of the world, there are general and policy-setting environmental laws, as well as special laws on priority environmental problems of the period. As a result of these developments, the environmental problem has found its expression in the constitution of many countries and a way has been opened to protect the environmental elements at the constitutional level. The socialists, social democrats and progressives of Europe have undertaken the mission of being a progressive and inclusive environmental policy pioneer against global warming. Combating global warming is that Europe would contribute to energy security as a reflection of the rational use of energy and the development of renewable energy sources. This would be followed by public infrastructure investments and cross-border energy networks and will be the prerequisite for Europe's successful energy and environmental policies. The European Union (EU) and EU member states are expected to be pioneers to form a kind of Green Partnership initiative, both nationally and across Europe. Green Politics Green politics is defined as an ideology based on participatory democracy, attaching importance to ecological and environmental objectives, advocating non-violence and social justice. The objective of this research study is to detect whether or not a correlation exists between environmental protection and political ideology in Germany. In order to realize this, political party bulletins in Germany are explicated and all environmentally pertinent phrases are analyzed in terms of connotation they cause. Several studies have indicated right-wing political parties tend to refuse environmental policy reforms or even deny the very concept of climate change. Therefore, they are assumed to act more critical of environmental protection. The underlying reason is that conservative individuals/ideologies are often associated with business transactions with the real economy. Environmental protection is mostly devolved on the left-wing political parties. It was mainly the Green Party that triggered the real action in Germany. The results somewhat reveal the outcomes and implications of previously conducted reasearch studies merely to a limited extent. The evaluation of the political party bulletins asserted certain surprising implications. For instance, the percentages of neutral, negative and positive phrases are found to be nearly the same for all five political parties in Germany. The two traditionally right-wing political parties also do not lag behind in the number of environmentally pertinent phrases.

Keywords: Environmental policy, environment protection, germany, political parties, party bulletins.

Öz: İklim değişikliği, nükleer enerji ve fosil yakıtların kullanımı ile ilgili tartışma, siyasi arenada içerisinde çevre politikalarını önemli bir husus olarak ön plana taşımıştır. İklim değişikliği küresel bir sorun haline geldikçe, birçok ülke doğayı ve çevreyi koruma konularına siyasi gündemlerinde yer vermektedir. Bu çalışma, çevresel kirlilik, hayvanların korunması veya sürdürülebilir enerji gibi çevresel sorunlar bağlamında İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin hemen ardından günümüze kadar Almanya'da siyasal ideoloji ve çevre koruma arasındaki olası bir bağlantıyı tespit etmek amacıyla siyasi parti bildirilerinin incelenmesine odaklanmaktadır. Ele alınan konu, küresel ısınmayla mücadele, Avrupa'da enerjinin rasyonel kullanımı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesinin bir yansıması niteliğinde enerji güvenliğine katkıda bulunması açısından önem taşımaktadır. Daha önceki tarihlerde gerçekleştirilen araştırma çalışmaları, sağ-

eğilimli siyasi partilerin, sol-eğilimli siyasi partilerin tam aksine, çevrenin korunmasına karşı çıkma eğiliminde olduklarını saptamıştır. Bu husus, çalışmanın dayandığı temel varsayım olarak ele alınmıştır. Bu çalışma, Almanya'daki siyasi ideoloji ve çevre koruma arasındaki olası bir bağlantıyı belirlemek amacıyla siyasi parti bildirilerinin incelenmesine odaklanmaktadır. 1949'dan 2019'a kadar olan dönemdeki Alman siyasi parti bildirileri, Siyasal Temsil Bildirisi Araştırması projesi kapsamında elde edilen verilere dayalı olarak, içerisinde bulunan "çevre", "çevre sorunları" ve "çevre politikaları" ile ilgili ibarelerin yaratmış olduğu çağrışımlara göre irdelenmiş ve grafiksel olarak incelenmiştir. Siyasal parti bildirilerinin yansıttığı ideolojik çağrışımlar ile çevre koruma politikaları arasında pozitif bir ilişkinin bulunduğu hipotezi temelinde gerçekleştirilen çalışmada siyasal ideoloji ile çevre koruma ibareleri arasında net ve anlamlı herhangi bir bağlantı bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Çevresel politikalar, çevre koruma, almanya, siyasi partiler, parti bildirileri.

Giriş

İklim değişikliği, nükleer enerji ve fosil yakıtlarla ilgili tartışma, siyasi arenada çevre politikalarını önemli bir alan olarak tanıtmıştır. İklim değişikliği küresel bir sorun haline geldikçe, birçok ülke doğayı koruma ve çevre koruma konularını siyasi gündemlerinde yer vermektedir. Kirlilik, hayvanların korunması veya sürdürülebilir enerji gibi çevre sorunları İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin ardından Almanya'da mevcut olmamıştır. Daha sonra, savaş sonrası dönemin Alman siyaseti üç büyük parti olan Almanya Sosyal Demokrat Partisi (*Sozialdemokratische Partei Deutschlands - SPD*), Hür Demokrat Parti (*Freie Demokratische Partei – FDP)* ve Hristiyan Demokrat Birliği *(Christlich Demokratische Union Deutschlands – CDU)* / Hristiyan Sosyal Birliği (*Christlich-Soziale Union – CSU)* tarafından şekillendirilmiştir. Çevre politikaları onlarca yıldır parti programlarında yer almakla birlikte, neredeyse hiç önceliğe sahip olmamıştır. Bu konudaki değişimin sebepleri arasında, 1970'lerde nükleer karşıtı hareket ve Alman Yeşiller Partisi'nin (*Die Grünen*) 1980'lerin başında kurulması gibi toplumsal değişikliklerin ve farklı çevresel hareketlerin ortaya çıkması yer alamaktadır. Bu önemli alanı, çevre politikasına öncelik vermesi sebebiyle halk tarafından iyi karşılanan Yeşiller Partisi'ne bırakmamak amacıyla, baskın üç parti çevre politikalarına daha belirgin bir şekilde yer vermeye başlamışlardır. Bu durum, çoğunlukla sağ eğilimli partilerin bildirilerinde çevre ile ilgili ifadeleri arttırmalarıyla daha da belirgin hale gelmiştir (Nützenadel, 2005).

Bu çalışma, partilerin çevresel konulardaki politik tutumlarına ışık tutarak, parti programlarına yer vermektedir. Almanya'daki siyasi parti bildirileri, ortaya koydukları çağrışımlarına göre analiz edilmiştir. Çağrışım, pozitif, negatif veya nötr olsun, tutum konusunda bir gösterge görevi görmektedir. Bu çalışmanın amacı, sadece tutumu göstermek değil, aynı zamanda tutumun bir partinin temel ideolojisine uygun olup olmadığını ve tutumların zaman içinde değişip değişmediğini göstermektir. Birçok çalışma, siyasi ideolojiyi uluslararası çevre antlaşmalarına ilişkin olarak incelemektedir. Bu çalışma ise, siyasi partilerin 60 yıl süresince Almanya'daki çevre sorunlara yönelik farklı davranışlarını incelemek amacıyla yerel düzeyde gerçekleştirilmiştir. Çevre politikaları özellikle son derece endüstrileşmiş ülkelerde, siyasi gündemler içinde yerleşik bir konudur (Jahn, 1998). Daha nadiren irdelenen konu ise, partilerin çevre politikaları konularını ifade biçimi ve kendilerini ilgili ideolojilerine uygun doğrultuda çevre sorunlarına adamış olup olmadıklarıdır. Çalışma şu şekilde yapılandırılmıştır: İlk olarak, Almanya'daki çevre politikasının tarihi açıklanmakta, daha sonra ideoloji kavramı ve özellikleri tartışılmaktadır. Sonuçların ayrıntılı bir analizinden sonra çalışma özet bir tartışma ile sona erecektir.

2. Almanya'da Çevre Politikalarının Başlangıcı

Almanya'nın doğa koruma konusundaki geçmişi 1830'lara kadar uzanmaktadır. Korunan ilk alan, üzerinde eski bir kale kalıntısı bulunan ve Ren nehrine yakın bir tepe olan Drachenfels olmuştur. Bu alanı korumanın nedeni, kale kalıntılarının daha da çökmesini önlemektir. O zamanlar devlet birçok küçük eyaletlere bölündüğünden, kale kalıntıları Alman ulusal kimliği bakımından da yüksek sembolik değere sahipti. Daha sonraları, korunan alan Siebengebirge tepelerini de içerecek şekilde genişletilmistir (Jax ve Rozzi, 2004). 1870'lerde Alman müzisyen Ernst Rudorff Heimatschutz "*ülke peyzajının korunması*" kavramını ilk ortaya atan kişi ve daha sonra da bu yeni koruma fikrinin ana savunucusu olmuştur (Knaut 1990). Heimatschutz, her şeyden önce kademeli kentleşme ve endüstrileşmeye bir tepki vermiştir. Hedefi, "*Alman ulusunun tarihsel kimliği olarak algılanan şeyleri güvence altına almak*" olmuştur. Heimatschutz'un başlangıç noktası, kültürel anıtlarla değil, ağaç ve kaya gibi doğal anıtlarla sınırlı kalmıştır (Jax ve Rozzi: 2004).

Bu seçici önlemlerin yanı sıra, yerel protestolar koruma hareketinin ölçülebilir tek etkisi olarak kalmıştır. Çevre korumanın önemli aktörleri, 19. yüzyılın sonuna doğru ortaya çıkmaya başlamıştır. Öncü kuruluşlardan biri olan *Heimatbewegung* üyeleri papazlar, mimarlar ve profesörler gibi büyük ölçüde eğitimli orta sınıf mensuplarıydı. Bununla birlikte, Heimatbewegung doğanın yeniden canlanma gücünün korunması ile değil, yaşamın doğal koşullarını korumakla uğraşmıştır. Sonuç olarak, bu hareket, çevresel hasara neden olan ve çiftçiler ile sanayi şirketleri arasındaki anlaşmazlığa taraf olmamıştır. Sonraki yıllarda, korunacak doğal özelliklerin kapsamı genişletilmiştir. Yasal ve örgütsel yönler de geliştirilmiştir. Buna ek olarak, Alman federal devletleri, belirli bitkileri, hayvanları ve alanları koruma altına alan koruma yasalarını kabul etmiştir (Ditt ve Rafferty, 2008).

1930'larda çevre koruma çoğunlukla Alman faşizminde destek bulan "kan ve toprak" ideolojisine dayanıyordu. 1933 yılında iktidarı ele geçiren Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (*Nationalsozialismus*) ideolojisi, doğa korumacıların da lehine olmuştur. Nasyonel Sosyalistler'in programlarındaki ifadelerinin büyük kısmı doğa ile bağlantılı modellere ve nesnelere dayanmaktaydı. 1935 yılında uzun zamandır beklenen Reich Doğa Koruma Yasası (*Reichsnaturschutzgesetz*) yürürlüğü girmiştir. Yeni yasanın en önemli yönlerinden biri "peyzajın güzel kısımlarının" korunmasıydı (Ditt ve Rafferty, 2008). Bununla birlikte, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, çevre koruma arka plana itimiş ve tekrar zemin kazanmak için mücadele vermiştir. Savaşın geride muazzam bir yıkım bırakmasından dolayı yeniden yapılanma en öncelikli konu olurken, doğanın korunması sadece küçük bir rol oynamıştır. 1950 yılında yeni kurulan ve Alman çevre taraftarı gruplarının bir çatı örgütü olan *Deutscher Naturschutzring* lobicilik çabalarına rağmen davasını ilerletememiştir (Brand, 1999).

1950'lerin ortalarında, çevre koruma ile ilgili tartışma yeniden canlanmıştır (Ditt ve Rafferty, 2008). ABD'de çevre kirliliği tartışması Almanya'ya yayılmış ve çevre konusunu önemli bir politika alanı olarak belirlemiştir. Yeni çevre politikası siyasi partilerin (örneğin FDP) kendilerini reform partileri olarak diğerlerinden ayırmalarını sağlamıştır (Brand, 1993). Böylece, 1970'lerde SPD ve CDU/CSU'ya kıyasla siyasi parti politikalarında çevre politikasını en kapsamlı şekilde tartışan liberal FDP olmuştur. Tüm büyük siyasi partiler çevrenin korunmasını desteklemelerine rağmen, farklı yaklaşımlar izlemişler ve kararı seçmenlere bırakmışlardır (von Winter, 1990). FDP'nin çevre korumaya katılmasının bir nedeni, daha sonraki yıllarda da vurguladıkları gibi nükleer enerji konusundaki öncelikleriydi. CDU/CSU, ekonomik performans için kısıtlamalardan endişe ederken, SPD yeni çevre dostu teknolojiler sunarak yardımcı olmak istemiştir (Klingemann, 1986). Savaşın ardından şehirler yeniden inşa edilmiş ve artan sayıda insan kendilerini kentsel koşullarda yaşarken bulmuştur. Bu nedenle, insanlar kırsal alanı eğlence ve dinlenme için değerlendirmiştir. Bir milli park organizasyonu olan *Verein Naturschutzpark,* Almanya'nın dört bir yanında otuz milli parkın oluşturulmasını talep etmiş ve bunlar birkaç yıl içerisinde kurulmuştur (Böcher ve Töller, 2012).

Brand (1999) çalışmasına göre, 1969'da SPD ile FDP arasındaki koalisyon hükümeti çevre politikaları açısından bir dönüm noktası olarak görülebilir. Çevre ile ilgili konular ilk kez ayrı bir politika alanı haline gelmiştir. Sonraki yıllarda, çevre politikaları yaygın bir toplumsal mutabakatla nitelendirilmiştir. Sanayi şirketleri, artan çevre yanlısı vatandaş grupları üzerinde pozitif yayılma etkisi olan, sanayi ve devlet arasında yapıcı bir işbirliği arayışında olmuştur. Bir dizi reformu takiben, ülke çapında Federal Doğa Koruma Yasası (*Bundesnaturschutzgesetz, BNatSchG*) 1976 yılında kabul edilmiştir. Heimatbewegung'un beklentilerini bile aşmış olan bu yeni yasa; hayvanların, bitkilerin, doğal anıtların korunmasını, aynı zamanda doğal unsurların verimliliğini sürdürmek için alınacak önlemleri içermekteydi (Ditt ve Rafferty, 2008).

1973-1975 yılları arasında yaşanan bir petrol krizi ve ekonomik durgunluk sebebiyle, odak noktası kriz yönetimine dönüştürülmüştür. Yeni endüstri-dostu şansölye, toplumsal değişimin kaderini mühürlemiş ve böylece çevre mutabakatı bozulmuştur (Jahn ve Korolczuk, 2012). Şansölye Schmidt liderliğindeki hükümet, rekabetçi bir ekonomiyi sürdürmeye çalışmıştır. Dolayısıyla, çevre reform programının açıkça geri çekilmesi ile yoğun çevre sorunları algısının arasında bir boşluk bulunmaktadır (Brand, 1993). Yeni kurulan hükümet çevrenin korunmasına yönelik çabaları kısıtlamış ve başta nükleer program olmak üzere yeni enerji kaynaklarının geliştirilmesine öncelik vermiştir. Siemens gibi dev Alman şirketleri nükleer enerji konusunda başı çekmiştir. Teknolojik avantajlarının yanı sıra, nükleer enerjiye kamusal destek oldukça büyük olmuştur. Bununla birlikte, izlenen yol esas itibariyle iki konu tarafından engellenmiştir. Nükleer atıkların bertaraf edilmesine yönelik çözüm eksikliği, birçok kişiyi nükleer enerjiye geçişi protesto etmeye teşvik etmiştir. Ayrıca Çernobil'deki nükleer erime, politikacıları nükleer enerjiyi yeniden değerlendirmeye zorlamıştır (Jahn ve Korolczuk, 2012).

Sonuç olarak, nükleer enerji kullanım karşıtı protestolar, 1980'lerde çevreci hareketin ana konusu haline gelmiştir (Hernes vd., 2002). Söz konusu protestolar kimya endüstrisine, elektrik endüstrisine ve yönetici elit kesimin bir kısmına yönelik gerçekleşmiştir. Çevre söylemi ekolojik-temel ve teknik-ekonomik olarak ayrılmıştır (Brand, 1993). Almanya'daki büyük siyasi partilerin hiçbiri nükleer enerjiye karşı açık bir duruş benimsemediği için çabalar başarı ile taçlandırılamamıştır. Temel Yasa (*Das Grundgesetz*) halk oylamalarını reddettiğinden dolayı, nükleer enerjiyi eleştirenler taleplerini referandum yoluyla elde edememiştir. Siyasi yapılara erişilememesi, nükleer karşıtı protestocuları yapısal değişim için baskı yapmaya yöneltmiştir (Kitschelt, 1986). Bürokratik araçlara erişim, 1986 yılında federal bir Çevre, Doğa Koruma ve Nükleer Güvenlik Bakanlığı kurulmasıyla artmıştır (Hernes vd., 2002). Zorluklara rağmen, büyük siyasi partiler çevre politikalarını gündemlerine uyarlamaya başlamıştır. Böylece yerleşik siyasi partiler Yeşiller'in seçim başarısı kazanmalarını engellemeyi ve protestocuları yatıştırmayı amaçlamıştır.

Almanya'da çevre koruma tarihi, pro- ve anti-modernizm ile karakterizedir. Modern eğilimlere karşı koyma girişiminde, örneğin sanayileşme ve hayvanların, bitkilerin ve doğal alanların sömürülmesi, çevre koruma ekonomik anlamda anti-moderndi, ancak siyaset ve kültür açısından ilericiydi. Ancak doğa modernleşmeden tamamen kurtulamamıştır. Doğa artık dinlenmek için bir yer değil, fotoğrafçılık, yürüyüş ve bisiklete binme gibi faaliyetler kentsel nüfus arasında daha yaygın hale geldikçe keşfedilecek bir yer haline dönüşmüştür (Huff, 2014.).

2.1. Almanya'daki Mevcut Çevre Politikaları

1970'lerde Alman siyasetinde oldukça kutuplaşmış olan çevre sorunları, sadece on yıl sonra kamu gündemlerinde öncelik haline gelmiştir. "Yeşil hareket", ulusal ve uluslararası çevre politikasında güçlü bir aktör haline gelmiştir ki, bu sadece az sayıda sosyal nüfuz kanalına izin veren pasif devlet şekli gözönüne alındığında dikkat çekici olmuştur (Kitschelt, 1986; Hernes vd., 2002). 1970'lerin sonunda ve 1980'lerin başında, protesto hareketleri yapısal dışlanmaya bir yanıt olarak kendi başlarına çevresel kurumlar oluşturmaya başlamışlardır. Almanya'nın mevcut çevre politikası

ağını temsil eden kurumlar, 1949-1950, 1972-1975 ve 1990-1991 yılları arasında zirve yapan üç dalga dâhilinde kurulmuştur (Jost ve Jacob, 2004).

Yeni kurulan Uygulamalı Ekoloji Enstitüsü (*Das Öko-Institut*), şüpheli endüstriyel tesislere karşı mahkemede kullanılabilecek bilimsel veriler sağlamaya başlamıştır. Sonraki yıllarda buna ilave olarak bağımsız kurumlar oluşturulmuştur (Hernes vd., 2002). Sonuç olarak, çevrecilik zamanla daha kurumsallaşmış ve bunua bağlı olarak dört ana kurum türü tanımlanmıştır: STK'lar, araştırma birimleri, hükümet birimleri ve çıkar grupları (örneğin iş dünyası, işçi sendikaları). Kurumsal ağ içindeki çatışma düzeyi çok düşük setretmiş olmakla birlikte, en yüksek çelişki potansiyeli STK'lar ve çıkar grupları arasında bulunmuştur (Jost ve Jacob, 2004). Her toplumsal harekette olduğu gibi, başarı ve başarısızlık büyük ölçüde halkın tepkisine ve kitle iletişim araçlarının aracılık rolüne bağlıdır. Toplumsal hareketler, ancak kurumsal uygulamaları başarıyla değiştirdiklerinde, sembolik düzeni yeniden tanımlayıp ve yeni kurumsal problem çözme biçimlerini uyguladıklarında var olma hakkını kazanırlar (Brand, 1999). Tekrarlanan çevresel sorunların çeşitliliği söylemsel alanlardaki hareketi meşrulaştırmıştır. Ekolojik hareket ana akım bir harekete dönüşmüş ve kısa süre içinde çok sayıda siyasi alanda, ekonomi ve günlük yaşamda temsil edilmiştir (Brand, 1993).

Yeşiller Partisi'nin 1998'de iktidar koalisyonuna gelmesi, nükleer enerji politikaları dışında politikada gerçek bir değişiklik getirmemiştir. Yeşiller, mevcut sistem içinde Parlamento'dan daha da önemli olan bürokraside seçim başarısına ulaşamamıştır (Hernes vd., 2002). Bu faktör Yeşiller Partisi'nin başarılı kitle seferberliğine bağımlılığını artırmakla birlikte, Yeşiller Partisi iktidar koalisyonunun bir parçası olmadan önce önemli bir başarı elde etmiştir. Yeşiller SPD'ye nükleer politika konusunda meydan okuyarak, 1979 ile 1986 yılları arasında nükleer enerji taraftarlığından nükleer enerjinin ortadan kaldırılmasına doğru ideolojik bir değişim sağlamışlardır. Bu noktadan sonra SPD ve Yeşiller nükleer enerjiye karşı güçlü bir koalisyon kurmuştur. Bununla birlikte, geleneksel sağ eğilimli siyasi partiler olan FDP ve CDU/CSU, nükleer enerji yanlısı bir yolda devam etmişlerdir. Sonraki dönemlerde, muhalefetteki sol koalisyon nükleer gücün aşamalı olarak kaldırılması lehine yasayı değiştirmeye çalışmıştır. 2009 yılında CDU/CSU ve FDP arasındaki iktidar koalisyonunun nükleer enerji programından çıkma sürecini yavaşlattığı belirlenmiştir. Bunun amacı "endüstriyel bir güç merkezi olarak kalmak ve iklim değişikliği ile mücadelede diğer ülkeler için bir rol modeli olarak kalmak" olmuştur (Korte, 2010).

Hükümetin çevre dostu ve sürdürülebilir enerji politikaları, Alman nüfusunun büyük bölümlerine hitap etmekteydi. Bununla birlikte, kamuoyu yoklamaları halkın henüz tam anlamıyla gelişmemiş olduğu görünen yeni teknolojileri kayıtsız şartsız desteklemediğini göstermiştir. Yerel halk, örneğin rüzgâr jeneratörlerin yakınlarına kurulması ile yaşam kalitelerinin değer kaybetmesinden korkmaktadır. Ayrıca, yeni teknolojiler sebebiyle artan enerji maliyetleri, halkın sürdürülebilir enerji konusundaki görüşünü etkileyecektir (Zoellner vd., 2008). Benzer çelişkili eğilimler Stoll-Kleemann (2001) tarafından da tarif edilmektedir. Koruma alanların oluşturulmasından sorumlu olan federal eyaletler (*Bundesländer*) genellikle bölgede yaşayan insanların direnci ile karşılaşmıştır. Bu direnç çoğunlukla insanların geleneklerini ve özgürlüklerini ifade etme niyetiyle harekete geçmektedir. Vatandaşlar genellikle bireylerin çıkarlarını temsil eden yerel, bölgesel veya ulusal gruplar halinde örgütlenmiştir. Protesto, görevdeki politikacılar ile yapılan toplantıların boykot edilmesi gibi farklı şekiller de alabilmiştir (Stoll-Kleemann, 2001).

2.2. Çevrecilikle İlgili Sorunlar

Çevrecilik, ideolojik çıkarımlardan ayrı olarak bazı engellerle karşı karşıyadır. Bu sorunların ortaya çıkmasının ana nedenlerinden biri de çevresel sorunun boyutudur. Örneğin, ozon tabakasının incelmesi veya asit yağmuru gibi sorunlar sınır tanımazlar ve küresel ısınma gibi küresel bir sorun haline de gelebilirler (Weidner, 1996). Ekonomik açıdan ele alındığında, her ülke çevreye emisyon salınımında bulunmaktadır. Ekonomik fayda ülke içinde kalırken, emisyonlar "paylaşılmaktadır" (Carraro ve Siniscalco, 1993). Bu nedenle, bu sorunda uluslararası işbirliğini başarmak kolay

değildir. Bir ülke, uluslararası bir çevre anlaşmasına (IEA) katılımdan yararlanabilir. Bunun yanı sıra, böyle bir anlaşmadan uzak durmak ve kendi çıkarlarını gözetmek ve bedavacı (*free-rider*) olmak için ülkeye özgü teşvikler de bulunabilir (Hoel ve Schneider, 1997). Carraro ve Siniscalco (1993), bir IEA imzalamak için eşleştirilmesi gereken üç koşuldan bahsetmektedir. İşbirliği yapan ülkeler, diğer ülkeleri bir anlaşmaya girmeye teşvik etmek için refahı aktarırlar. Dolayısıyla, aktarımların toplamı, bir ülkenin taahhüdü karşılığında aldığı kazancın altında olmalıdır. Varsayım uyarınca, bu tür transferler kendi kendini finanse etmektedir. Çevre yanlısı bir koalisyon oluşturmak için, taahhütte bulunan tüm ülkelerin taahhütte bulunmama durumudan daha iyi durumda olmaları gerekir ve bu da "Pareto etkinliği" anlamına gelir. Son olarak, ülkeler refah aktarımlarını imzalayanların sayısını en üst düzeye çıkaracak şekilde seçerler. Çevre koruma söz konusu olduğunda kolektif eylem çok önemlidir. Bir ülke altkümesi tek taraflı veya işbirliği içinde emisyonları azaltırsa, diğer ülkelerin bedavacılık (*free-riding*) için teşvikleri artacaktır.

Sanayileşme ve kazanımları genellikle havanın, toprağın ve suyun kalitesi üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Örneğin, otomobil endüstrisi ihmal edilemez bir etki göstermiştir. Otomobil üretimi, toplam emisyonun sadece bir kısmını oluşturmaktadır. Ormanların tahrip edilmesinin yanı sıra yolların inşası ve Uçucu Organik Bileşikler olarak bilinen gazların etkisi ile doğada onarılamaz hasarlar meydana gelmiştir. Ayrıca, taşıtlar karbonmonoksit emisyonunun yaklaşık yüzde 90'ından sorumludur. Endüstriyel ve yerel emisyon, 1970'lerin ortalarından bu yana istikrarlı seyrederken, artan küresel servetle birlikte taşıt sayısı ve havacılığa bağlı emisyon sürekli olarak artmaktadır (Paterson, 2000). Otomobil endüstrisi, etkili çevre politikaları uygulamak için politikacıların üstesinden gelmesi gereken engellerin iyi bir örneğidir. Otomobil endüstrisi, iç ekonominin önemli bir bölümünü oluşturması sebebi ile çoğu zaman devlet tarafından korunmaktadır. Örneğin, Fransız otomobil endüstrisi savaş sonrası dönemde sadece üretim azalmasına karşı değil, aynı zamanda yabancılar tarafından devralmalara karşı da büyük ölçüde korunmuştur (Reich, 1989).

Yanlış algılar, bazı insanların neden kısıtlayıcı çevre koruması konusunda temkinli olduğunu açıklayabilir. Doğal kaynakların azalan fiyatları ve büyüyen ekonomi kaynakların bol olduğu etkisi, dolayısıyla sağlıklı bir ortam izlenimi yaratmaktadır. Aslında, daha ucuz fiyatlara satış yapmak için daha verimli bir şekilde üretim yapılmasını sağlayan ilerici teknolojidir. Benzer şekilde, nükleer enerji, kömür, petrol ve gazın yerini çoğunlukla almış olmasından ve ekonomik büyüme oranlarında bir azalma yol açmadığından dolayı temiz bir enerji kaynağı olarak algılanır. Bu, bilimsel ilerlemenin çevreye zarar vermeden büyümeye izin verdiği inancını destekler ve bu da çevre korumanın reddine neden olabilir (Gemenis vd., 2012).

2.3. Siyasal İdeoliji Kavramı

İdeoloji kavramı, çeşitli tanımlara yol açan birçok tartışmanın merkezi olmuştur. Örneğin, ideoloji bir fikirler çalışması olarak anlaşılabilir (Freeden, 2006). Ayrıca ideoloji, araştırmadaki çeşitli özelliklere atfedilir. Bir bireye göre dogmatik ya da başkasına göre baskın bir düşünce tarzı olabilir. Bazen bir ideoloji, sosyal bir sınıfın çıkarlarına dayanır veya başkalarına göre ideoloji kendisini ekonomik çıkarların yokluğunda tanımlar. Bu tanımlar kesin değildir, ancak tanımların bol ve bazen birbiriyle çeliştiği söylenebilir (Gerring, 1997). Fakat siyasal ideolojinin kökleri, bilim insanlarının bir siyasal ideolojinin ortaya çıkışını açıklamak için farklı yaklaşımlar tanımladıkları son yüzyıla kadar uzanabilir.

Popüler bir tanım olarak, Lowenstein (1953) tarafından siyasi ideolojiler "ikame din" olarak görülmüştür: Dinin doğası gereği bir şey ya kabul edilebilir veya reddedilebilir. Siyasi ideolojiler genellikle dini yönlerden etkilenir. Din, mutlak olarak kabul edilen ve taraftarları tarafından verilen değerleri somutlaştıran belirli bir inanç ve düşünce modeli sağlar. Dolayısıyla ideoloji, aşınan dini değerler için ikame din olarak işlev görür. Dindar olmayan partilerin ideolojileri (çoğunlukla hoşgörü ve görecelik gibi değerlerle liberal olanlar) totaliteryanizm antitezleriyle karşılaştıklarında benzer bir "ya/ya da" örüntüsü gösterirler. Daha önceki çalışmalarda, siyasal ideoloji, kamuya uygulanamayan

öznellik ifade etmiştir. Zamanla ideolojinin anlamı "siyasal düşüncenin genel bir özelliğine" dönüşmüştür (Freeden, 2006). Pombeni (2006), tek bir ideolojinin desteklediği siyasi gücün yokluğunun, modern siyasal ideolojilerin çeşitliliğinin kaynağı olduğunu savunmaktadır.

Birçok bilimsel çalışma, siyasal ideolojiyi ölçmek amacıyla tek boyutlu bir kavramsallaştırma kullanmaktadır (Feldman ve Johnston, 2014). Bazı araştırmacılar, siyasi partileri sağ ve sol bir spektruma ayıran ikilik ölçeğine güvemektedir. Sağ ve Sol'un soyut kavramları partizanlar tarafından bulgusal bir şekilde "kendilerini karmaşık bir siyasi dünyaya yöneltmek" için kullanılır (Knutsen, 1995a: 63). Bununla birlikte, bu tek boyutlu ölçek genellikle politika tercihlerini yeterince açıklayamamaktadır. Sağ ve Sol'un anlamı son zamanlarda değişime uğramıştır: Toplumsal hareketler kutuplaşmış politik tercihleri yansıtmaktadır ve her iki kutbun da tabanlarını dönüştürmeye neden olmaktadır (Inglehart, 1990). Inglehart tarafından açıklanan önemli bir örnek, sol eğilimli işçilerin materyalist ve post-materyalist tercihleri ile üretim araçlarının muhafazakâr sahipleri arasındaki bölünmedir (Knutsen, 1995b). Bu konu ayrı bir siyasal ideolojiye ayrılmamaktadır. Sonuç olarak, her iki eğilimdeki siyasi partiler, partizanları kaybetmemek için politikalarını yeni tercihlere uyarlama konusunda zorlanmıştır.

2.4. Sağ ve Sol Arasındaki Siyasi Farklılıklar

Tüm partiler için ortak zemin, onların siyasi bir ideolojiyi kullanmalarıdır. Sağ ve Sol'un siyasal ideolojisi genellikle birbirlerine tamamen karşıttır ve bu da fikir birliğini zorlaştırır. Siyasi spektrum ne kadar kutuplaşmışsa, sertleştirilmiş cephelerle daha sık karşılaşılır. Sol geleneksel olarak devletin güçlü refah müdahaleleri ile ilişkilidir, diğer taraftan sağ-eğilimli siyasi partilerin yüksek varlığı refah önlemlerinin azalmasına yol açar. Aynı şey kalkınma yardımı için de söylenebilir. Askeri harcamalar açısından korelasyon tersine çevrilir ve sağ-eğilimli siyasi partilerin varlığı yüksekse, askeri harcamalar daha yüksektir (Imbeau vd., 2001). Bu, esas itibariyle politik değerlerin Sağ ve Sol'un ayrışmasına katkıda bulunduğu anlamına gelmemektedir. Dış faktörler önemli bir rol oynayabilir. 1973 yılı öncesi OECD ülkelerinde siyasi partiler, yüksek ekonomik büyüme oranları nedeniyle "kamu politikasının makroekonomik etkileri konusunda geniş bir sağ-sol görüş birliği" göstermişlerdir (Imbeau vd., 2001: 24). Böylece, parti çatışmaları esas olarak bol kaynakların yeniden dağıtılmasıyla meydana gelmiştir.

Çevresel Hareket ayaklanması, insanlar tarihsel olarak çok antroposentrik bir bakış açısına sahip olduğu için, insanlığın doğadaki rolünün geleneksel anlayışlarına meydan okuyacağı şeklinde bir tehdit olarak algılanabilir. Yani insanların ihtiyaçları için çevreyi kullanma hakkı vardır. Daha önceki bir çalışma, İsrail'deki muhafazakâr oylama davranışını değişime karşı direnç ile ilişkilendirmiştir (Barnea ve Schwartz, 1998). Değişime karşı direniş çoğunlukla muhafazakârlığa atfedilse de, siyasi aşırılıkçılığın her iki tarafının da bu özelliklere sahip olabileceği öne sürülmüştür. Greenberg ve Jonas (2003), Avrupa'daki muhafazakârların, sol eğimli bir ideolojinin baskın olan durum statüsünü değiştirmek istediklerini savunmuşlardır. Ayrıca, sağ ve sol-eğilimli siyasi partilerin, egemen ideoloji onların lehine olduğu sürece statükoyu tercih ettikleri sonucuna varmışlardır.

Akademisyenler, kültürel ve ekonomik bağlamda iki temel değere kadar izlenebilen başka farklılıklar üzerinde durmuşlardır (Van Hiel vd., 2004). Kültürel muhafazakârlık, toplumsal düzeni koruma ve nitel sosyal değişimi reddetme fikridir. Aynı şey din, geleneksel aile ve cinsiyet rolleri için de geçerlidir. Ekonomik muhafazakârlık, özel şirketlere, kapitalizme ve serbest piyasadaki rekabete karşı ideolojik bir önyargı içerir. Kapitalizm genellikle ekonomik eşitsizliğin bir nedeni olduğundan, ekonomik muhafazakâr eşitsizliğin kabulünü onaylar (Thorisdottir vd., 2007). Dolayısıyla, çevresel bir konunun ekonomik büyüme ve çevrenin korunması arasında bir denge olarak çerçevelenmesi durumunda, seçmenler arasındaki çevre karşıtı duyarlılığının artacağı muhtemeldir (Gemenis vd., 2012). Bu nedenle çevre, sağ-eğilimli siyasi partilerin seçmen kitlesini etkilemek için hassas bir konu olmaya devam etmektedir (List ve Sturm, 2006).

2.5. Sağ ve Solun Çevresel Davranışı

Siyasi partiler arasında, hangi çevre politikalarının uygulanacağı, hangilerinin uygulanmayacağı konusunda fikir birliği yoktur. Sol-eğilimli partiler, nükleer enerjinin azalmasına ve fosil yakıtların kullanılmasına yol açacak olan sürdürülebilir enerjiye önyargılıdır. Öte yandan sağ-eğilimli partiler, nükleer enerjiyi sürdürülebilir enerjiye uygulanabilir bir alternatif olarak görür. Bir çalışma, kendilerini siyasi sol olarak tanımlayan bireylerin "ekonomik büyüme üzerinde çevre korumasına öncelik vermeye daha istekli olduklarını, Yeşil/Ekoloji hareketine daha fazla güvendiklerini ve çevre taraftarı politik davranışları hakkında özbildirim verdiklerini" göstermiştir (Neumayer 2004: 172). Analiz ettiği anket aynı zamanda kendini sol-eğilimli olarak tamınlayan bireylerin tüketici davranışlarının kendilerini sağ-eğilimli olarak tanımlayanlara göre daha çevre yanlısı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, sol-eğilimli bireylerin geçmişte çevresel nedenlerle belirli bir ürünü seçtiklerini veya geri dönüşüme dâhil olduklarını belirtmeleri daha olası değildir. Çevre politikaları, dağıtım etkilerini harekete geçirir. Dağıtım etkileri, hane halkı gelir grupları, nesiller veya endüstri gibi çeşitli boyutlarda ölçülebilir. Endüstri önemli bir boyuttur, çünkü çevre politikalarından doğrudan olumsuz etkilenmektedir (Bovenberg vd., 2005). Sanayi sektörüne yük bindirmek için yaygın bir hükümet uygulaması kirlilik vergilendirmesidir. Sonuçta, emisyonlar üzerindeki mülkiyet hakları firmalardan kamu sektörüne aktarılmaktadır. Beklenen dağıtımsal etkiler, olumsuz etkilenen sektörlerden siyasi muhalefet yaratabilir. Sanayi sektörü, emisyonları azaltmak için vergiler veya üretim verimliliğinde bir azalma gibi diğer sektörlerden daha yüksek emisyon maliyetleri ile karşı karşıyadır (Bovenberg vd., 2005). Yeni iklim politikaları yanan fosil yakıtları azaltabilir ve bu nedenle endüstrinin gelirini etkileyebilir (Fullerton, 2011). Sanayi sektöründeki ağır kirleticiler arasında petrol ve kömür şirketleri bulunmaktadır, bu nedenle bunların kirliliğe karşı daha fazla önlem alması şaşırtıcı değildir. Karbon emisyonlarının azaltılmasının değerlemesi yalnızca psikolojik değil, aynı zamanda ekonomik kaygılardan kaynaklanmaktadır. Muhafazakâr muhalefet, yeni enerji verimliliği politikalarının uygulanmasını zorlaştırmakta ve sonuçta hem endüstri hem de vatandaş için statükoyu korumaktadır (Gromet vd., 2013).

Avrupa'daki muhafazakârlar, AB politikalarına otomatik olarak uyum sağlama konusunda (temelde her konuda) daha az istekli durumdadır. Bunun nedenleri kolayca bulunabilir. Yeni çevre düzenlemeleri serbest piyasa ekonomisi için potansiyel bir tehdittir, demokrasiyi zayıflatır, çünkü halkın görüşü dikkate alınmaz ve ülke içi çıkar gruplarını güçsüz kılar. Buna karşılık, AB içindeki çevre politikalarını en çok destekleyen parti ideolojisinin sol spektrumunda yer alan Yeşiller Partileri'ne bağlı seçmenlerdir. Ancak Avrupa'da çevre konularının önemi farklıdır. Eski Komünist ülkelerde, birçok meseleler baskın Komünist politikalara tabi kılındığından dolayı çevre Batı Avrupa ülkelerinde olduğundan daha az göze çarpan bir politik mesele durumundaydı. Sorunların ortaya konmaması, sorunlarla ilgili neredeyse hiçbir seferberliğin olmamasına sebep olmuştur (Hooghe vd., 2002).

3. Literatür Taraması

Çevrenin korunması ile ilgili araştırma, çevre üzerinde çoğunlukla olumsuz etkilerle ilgili birçok konuyu kapsamaktadır. Hava kirliliği (Neumayer, 2003), gaz emisyonu ile bağlantılı iklim ısınması (Hovi vd., 2010), nükleer enerji (Jahn ve Korolczuk, 2012) bunlardan birkaçıdır. Diğer taraftan, uluslararası çevre anlaşmaları (Recchia, 2002) veya sürdürülebilir enerji tesis edilmesi (Frondel vd., 2010), çevre koruma lehine tedbirleri teşvik etmektedir. Kısa bir genel bakış, çevreciliğin veya çevrenin korunmasının çoğu kez belirli bir alanla, genellikle ekonomi veya politikanın yanı sıra psikolojik teorilerle de bağlantılı olduğunu göstermektedir. Stoll-Kleemann (2001), çevre taraftarı ve anti-çevreci davranışların duygusal ve kültürel farklılıklardan kaynaklandığına dair kanıtlar elde etmiştir. ABD'de gerçekleştirilen benzer bir çalışma, belirli bir ideolojiyi destekleyen bireylerin genellikle her ideoloji için farklı olan, benzer değerlere sahip olduğunu göstermiştir. Bu psikolojik farklılıkların, enerji dostu seçenekleri değerlemede

farklılıklarla sonuçlanacağını, sol görüşe sahip olmayan kişilerin enerji tasarruflu ampul satın alma olasılıklarının daha düşük olduğu göstermektedir (Gromet vd., 2013). Frondel vd. (2010), Almanya'da yenilenebilir enerji teknolojisinin ekonomik etkisini incelemiş ve yeni teknolojilerin son derece maliyetli bir şekilde olumsuz ekonomik etki ve net istihdam dengesi üzerinde potansiyel olarak olumsuz bir etki yarattığını tespit etmiştir. Neumayer (2004) çalışmasında ekonomi ve siyasetin birbirine bağlanabileceği gösterilmekte ve 25 ülkedeki sol eğilimli partilerin ekolojik ekonomileri destekleyeceği, yani ekonomik süreçlerin sürdürülebilir olması ve tahsisin verimli bir şekilde gerçekleşeceği sonucuna varmaktadır. Bu sonuçlar, parti bildirilerinde de görünür hale gelen sol eğilimli partilerin çevrecilik yanlısı karakterine atfedilecektir.

Kimi yazarlar, çevre yanlısı bir gündem belirlemeye yol açan sayısız faktör arasında, kurumsal faktörlerin çok dikkat çekici olduğunu belirlemişlerdir (Jahn, 1998; Recchia, 2002). Congleton (1992), siyasi kurumları iki rejim türü içinde incelemiştir. Otoriter aktörlerin kariyer belirsizliği ve daha kısa bir zaman ufkuna sahip olmaları nedeniyle medyan seçmenlerden daha fazla riskten kaçındığı sonucuna varmıştır. Bu farklılıklar, otoriter rejimlerin ima ettiği çevre politikalarının demokratik rejimlere nazaran daha az bağlayıcı olmasına yol açmaktadır. Buna ek olarak, siyasi kurumlar, bir devletin çevre anlaşmasına katılmak isteyip istemediğini büyük ölçüde belirlemektedir. Congelton (1992), bir rejimdeki liberalizm derecesinin katılımla olumlu ilişkili olduğunu ileri sürmektedir. Bu bulgulara göre, imzalanan uluslararası çevre anlaşmalarının sayısı demokratik rejimlerin sayısı ile artmaktadır. Ayrıca, demokratik rejimler, çevre kuruluşlarını kurumsallaştırarak çevresel sorunların tespit edilmesine yardımcı olmaktadır (Recchia, 2002). Kurumsal teori, bir devlet içindeki temel mekanizmaları özetler. Siyasi kurumlar, çevresel konuların siyasi gündeme alınmasını kolaylaştıran yaygın çıkarları temsil etmeyi sağlar. Buna karşın, yüksek merkezileşme ile karakterize edilen çoğunlukçu rejimler, azınlık gruplarının etkisini sınırlayarak çevrecilerin beyanlarını daha az mümkün kılmaktadır (Milner, 1993).

Çevreciliğe politik bir perspektiften bakıldığında, bilim insanları çevreciliği etkileyebilecek geniş bir spektrum belirlemiştir. Çevre politikaları son yıllarda önemli ve belirleyici bir konu haline gelmiştir. Çevreci seçmen sayısı sürekli arttıkça, politikacılar "yeşil seçmenleri" çekmek için çevresel konuları kullanmaktadır. List ve Sturm (2006) çalışmalarında, seçim kampanyaları sırasında adayların büyük Yeşil seçim bölgelerine sahip ABD eyaletlerinde çok sayıda çevre politikası yürüttükleri, ancak seçildikten sonra bu uygulamaları tersine çevirdikleri sonucuna varmışlardır. Knill, Debus ve Heichel (2010), örneklem olarak seçilen bazı OECD ülkesindeki siyasi partilerin çevre politikası çıktıları üzerindeki etkisini incelemiştir. Bir siyasi partinin çevre politikaları üzerindeki etkisini belirlemede sol-sağ eğilimli ideolojilerin önemli bir faktör olmadığını gösterebilmişlerdir. Aksine, hükümet partileri tarafından benimsenen çevre politikalarının sayısı, artan çevre politikaları sayısı için belirleyicidir. Neumayer (2002), demokrasilerin ve otokrasilerin çevre korumasını karşılaştırmış ve demokrasilerin doğa korumaya diğer şeylerin yanı sıra otokrasilerden daha yüksek değer verdiğini, daha fazla uluslararası çevre anlaşmasını (IEA) onayladığını ve hükümetlerarası çevre örgütlerine daha fazla katıldığını tespit etmiştir. Bu sonuçları, Recchia (2002) post-materyalist değerleri ve merkezileştirilmiş onaylama prosedürlerini tanımlayarak, Bernhagen (2008) ise, ilgili aktörler arasındaki bilgi asimetrisini azaltan neo-korporatist sistemi demokrasilerde çevre taraftarı davranışın ana itici güçleri olarak belirleyerek desteklemişlerdir.

Bununla birlikte, birçok bilim insanı sağ-sol ideolojik spektrumu referans bir önlem olarak almaktadır. Bu nedenle, siyasal ideolojinin çevresel davranışlar üzerindeki etkisini bulmak için giderek daha fazla sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Gemenis vd. (2012), çevresel konuların sadece sol eğilimli siyasi partiler tarafından temsil edildiği fikrine karşı çıkmış ve Batı Avrupa'daki birkaç sağ eğilimli siyasi partinin bildirilerinin önemli bir bölümünü çevre karşıtlığına adadıklarını bulmuşlardır. Buna göre, partizan ideolojisi iç siyaseti etkileyebilirken, sağ-sol eğilim farklılığına bakılmaksızın Uluslararası Çevre Anlaşmaları'nın (IEA) onaylanmasını etkilemez. Schulze (2014),

hükümetin tutumunu belirleyici faktör olarak belirlemiştir. Benzer bulgular Jahn (1998) tarafından 18 OECD ülkesindeki rejimler üzerine yaptığı çalışmada sunulmuştur. Jahn (1998) çalışmasında neo-Liberal ve sağ eğilimli rejimlerin ülkelerin çevresel performansı üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu özetlemiştir. Bornstein ve Lanz (2008), bireysel düzeyde ideolojinin çevresel konulardaki oylamalarda önemli bir faktör olduğunu saptamıştır.

Mevcut literatürün incelenmesi, siyasal ideolojinin önemi açısından karışık sonuçlar ortaya koymuştur. Bununla birlikte, koşullar ideolojinin rolüne duyulan güveni sağlamaktadır. Alman siyaseti, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana önemli değişiklikler geçirmiştir. Benzer bir siyasi yapıya sahip üç büyük siyasi parti (SPD, FDP ve CDU/CSU) bulunduğundan, Yeşiller Partisi ve Sol Parti *(Die Linke)* gibi çoğunlukla sol eğilimli partilerin ortaya çıkmasıyla siyasi spektrum genişletilmiştir. Ortaya konan çevrecilik düzeyi, kurulu siyasi partileri uyum sağlamaya zorlamıştır, ancak çevre politikası konusunda bir anlaşmaya varmak için aşılması gereken bir takım engeller de mevcuttur.

4. Kuramsal Çerçeve

Sağ-sol ideolojik boyuttaki farklılıklar hakkındaki genel bakış, sağ-eğilimli siyasi partilerin veya bireylerin çevreciliğe karşı çıkma olasılıklarının daha yüksek olduğunu ve çevre korumanın getirdiği kısıtlamalara sol-eğilimli muadillerine kıyasla daha fazla karşı çıkma olasılığının yüksek olduğunu ima etmiştir. Sağ-eğilimli politik yelpazenin ticaret ve endüstri ile oldukça bağlantılı olduğu gösterilmiştir, bu nedenle çevrecilik yanlısı davranışın bir tehdit olduğunu düşünmektedir. Öte yandan, sol-eğilimli siyasi partiler, çevre yanlısı davranışı destekler. Bu bulguları ortaya çıkaran bir dizi çalışma bireysel ve parti düzeyinde ve genellikle anketlere dayanarak gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, bir tarafın sağ-sol boyuttaki pozisyonu veya parti programı hakkında sonuç çıkarmaya yardımcı olmayacaktır. Dolayısıyla, temel argüman, çevre-karşıtı sağ, bu çalışmanın altında yatan varsayım olacaktır.

Parti bildirilerinin çevrecilik yanlısı ve karşıtı tutumlar açısından da önemli farklılıklar göstereceği konusu pek net değildir. Eğer argüman analiz boyunca güçlü kalırsa, CDU/CSU ve FDP'nin sol-eğilimli siyasi partilere kıyasla anti-çevreci tutumlar sergileme olasılığı daha yüksek olacaktır ve bu da programlarında daha olumsuz çağrışımlara sahip olmalarına yol açacaktır. Bu varsayım için güven veren iki neden mevcuttur: Birincisi, FDP ve CDU/CSU nükleer enerjiye ve çevrecilikle çelişen güçlü ekonomik performansa bağlıdır (Klingemann, 1986; Jahn ve Korolczuk, 2012). Geçmişte, CDU/CSU ve FPD çevre vergilerinin uygulanmasına defalarca karşı çıkmışlardır (Jost ve Jacob, 2004). Öte yandan, 1980'lerin başında Yeşiller Partisi'nin kurulmasını takiben, yerleşik partiler seçmenler için çevre siyasetinin önemini algılamışlardır (Hernes vd., 2002). Bu nedenle, sağ-eğilimli siyasi partilerin bile çevre hakkında aşırı olumsuz açıklamalar yapmasına izin verilmemiştir. Aksi takdirde, bir siyasi parti çevreye duyarlı seçmenlerin oylarının rakip partilere gitmesi riskiyle karşı karşıya kalacaktır. Bu durum çağrışımdaki olası farklılıkları biraz zayıflatabilecektir. Siyasi ideolojiye bakıldığında, beş siyasi parti arasındaki açık sınırlar ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, bazı faklılıkların yerli yerinde kalacağı kesindir. Özellikle son zamanlarda partiler arası cepheler önemli ölçüde sertleşmiştir. Bu varsayımlar şu hipotezin kurulmasına yol açacaktır: Sağ-eğilimli tarafların, sol-eğilimli tarafa kıyasla, çevre meselelerine yönelik olumsuz anlamlandırılmış ifadeleri parti bildirilerinde yansıtmaları daha olasıdır (Berger vd., 1983).

5. Analiz

Bu çalışmanın temel amacı, siyasal ideoloji ve Almanya'da çevre koruma arasında olası bir bağlantının varlığını ortaya koymaktır. Bu noktaya değin, siyasal ideolojinin çevresel ibarelerin çağrışımına olan etkisi üzerinde durulmuş olup, bu noktadan sonra ise, siyasal ideolojinin çevresel ibareler üzerinde etkili olup olmadığı üzerinde durulacaktır.

5.1 Almanya Örneği

Almanya, Avrupa'da çevre koruma konusunda öncü bir role sahiptir. Bu, Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar ekonomik ve altyapı çöküşünden sonra kendini yeniden keşfetmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Almanya, iyi belgelenmiş genç demokrasiler arasında ilginç ve eşsiz bir tarih sunmaktadır. Ayrıca, Siyasal Temsil Bildirisi Araştırması (*MARPOR*) projesi, 1949'dan 2019'a kadar parti bildirilerinin eksiksiz bir koleksiyonunu sunmaktadır. Bu çalışma sadece Alman Federal Cumhuriyeti (*Bundesrepublik Deutschland*) siyasi partilerini ele almaktadır. Alman Demokratik Cumhuriyeti'nden (*Deutsche Demokratische Republik*) parti bildirileri söz konusu dönem için elverişli değildir. *Die Linke* partisi, 1989 yılında Batı Almanya ve Doğu Almanya'nın birleşmesini takiben sonra kurulmuştur (Volkens vd., 2018).

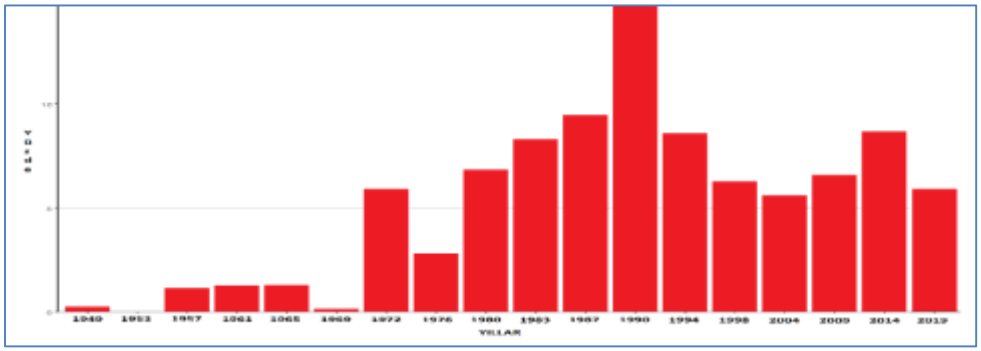
Rejim türü, vaka seçimi için ek bir ölçüttür. Farklı ideolojilerle karakterize edilen çeşitli siyasi partilerden oluşan sistemi, güvenilir bir bildiri tabanlı çalışma yürütmek için şarttır. 1945 yılından bu yana, Almanya seçim dönemlerinde en az üç büyük partiye sahip olmuştur. Bu sayı 1980'lerde beş büyük partiye yükselmiştir. Gözlem süresi yaklaşık altmış beş yılı kapsamaktadır. Bunun bazı önemli sonuçları mevcuttur. Siyasi partilerin değişen yelpazesi, ideal ölçüm zamanının belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte, zaman içinde ideoloji ve çevresel tutumdaki değişiklikleri analiz etmeyi sağlamıştır (Laver ve Garry, 2000).

5.2. Veriler

Bu çalışmada kullanılan tüm parti bildiri bilgileri MARPOR veri tabanından alınmıştır. Siyasi parti bildirileri, bir partinin bu konudaki somut konumunu değil, bir bildiride bir konuya yapılan nispi vurguyu ölçmeye yönelik hazırlanmıştır (Laver ve Garry, 2000: 620). Bu farkı vurgulamak oldukça önem taşımaktadır, zira siyasi partiler belirli bir konuda aynı konuma sahip olabilirler, ancak bunu bildirilerinde farklı bir ölçüde vurgulayabilirler.

5.3. Yöntem

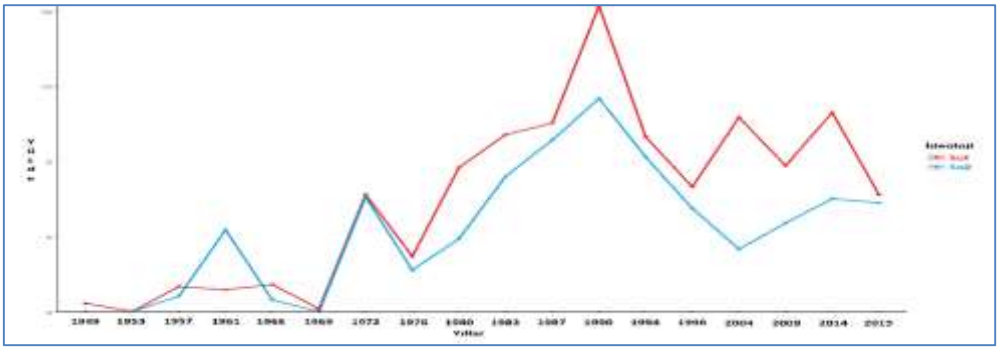
İlk adım olarak, çevre koruma ile ilgili tüm ibareler diğer ifadelerden izole edilmiştir. Çevrenin korunması, sürdürülebilirlik, gürültü emisyonu, hava, toprak ve su kirliliği, Yeşil enerji, hayvan ve bitki koruma ve doğanın korunması gibi bazı kategorileri içermektedir. Nükleer enerji ve tarım konuları, ancak çevre koruma bağlamında açıkça belirtilmişse araştırmaya dâhil edilmiştir. Daha sonra, tek ibareler yarattıkları (negatif, pozitif veya nötr olarak nitelendirilebilecek) çağrışımlara göre ayrıma tabi tutulmuştur. Parti bildirileri, çevre koruma konusundaki tutumları hakkında oldukça açık ve net olduklarından, bu geniş sınıflandırma üç kategori arasındaki nüansları yakalamak için yeterli görülmüştür.

Şekil 1: Tüm Siyasi Parti Bildirilerindeki Çevresel İbarelerin Payları (%) (1949-2019)

Şekil 1, 1949'dan 2019 yılına değin çevresel ibarelerin ve diğer ifadelerin dağılımını göstermektedir. İbarelerin sayısı 1957'de 348 ile 2019'da 14702 arasında değişmektedir. Savaş sonrası dönem içerisinde, parti bildirileri çevresel sorunların eksikliği ile karakterizedir. Toplam on

parti 1949'da bir bildiri yayınlasa da çevre sorunlarının sayısı pek az düzeyde kalmıştır. Baskın konular ise yeniden yapılanma, ekonominin kuruluşu, yurtseverlik ve pasifizm olarak adlandırılmaktadır. 1980 yılına kadar, çevresel sorunlar bildilerde pek fazla dikkat çekmemiştir. Ortalama yüzde 14.71 ile çevreciliğe adanmış olan 1990 yılındaki zirve düzeyi ise kısmen Yeşiller Partisi'nin varlığıyla açıklanabilir. 1983'teki ilk "yeşil" bildiri, sonraki yılladaki bildirilerden daha az düzeyde çevreciliğe adanmıştır. 1960'larda Batı Almanya'daki öğrenci protestoları, takip eden yılların politik gündemi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Wahlen, 1990). Çevrecilik 1972'de ve 1980'de önemli artışlara sahne olmuştur. Sol devrim 1968'de zirve yapmış ve diğerlerinin yanı sıra çevreciliği vurgulayan çeşitli konuları gündeme getirmiştir (Schmidtke, 1999). 1970'lerin başında FDP ve SPD arasındaki sosyal-liberal koalisyon büyük bir çevre gündeminin işlenmesinde önemli rol oynamış, bir dizi çevresel yasa uygulanmıştır (Schönhoven, 1999). 1980'deki artışın, üç iktidar partisinin aynı yıl kurulan Yeşiller Partisi'nin ilanına bir tepki olması muhtemeldir. CDU/CSU, FDP ve SPD, 1976 yılına kıyasla çevresel ifadelerdeki paylarını neredeyse iki katına çıkarmıştır.

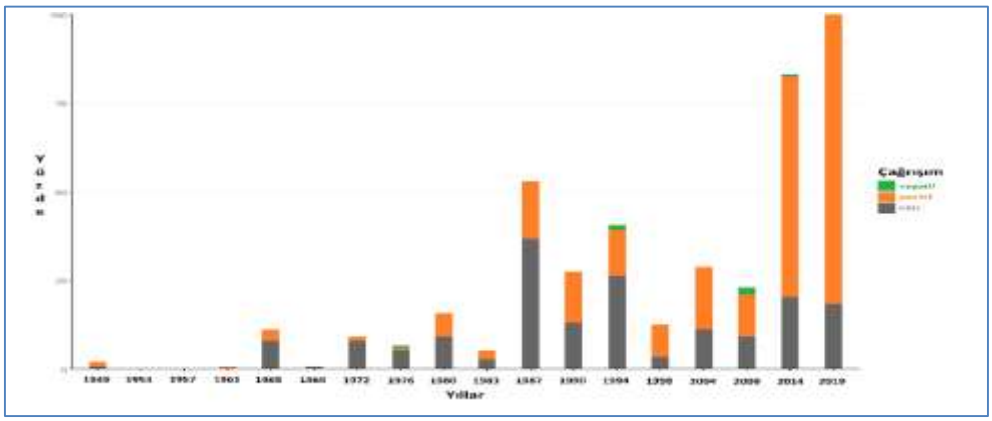

Şekil 2: İdeolojiye Göre Çevresel İbareler

Bavyera Partisi, Alman Partisi ve Alman Reich Partisi gibi ulusal muhafazakâr partilere karşı, Almanya Komünist Partisi ve Merkez Partisi gibi sol-eğilimli partiler ortaya çıkmıştır. Siyasi tutarsızlıklara rağmen, aynı konular hemen hemen tüm partilerin önündedir: ekonomi ve demokrasi. Alman Partisi, örnek olarak 1949 bildirilerinde liberal demokrasinin temel gerekleri olarak kişisel özgürlük ve eşitliğin anayasal güvencelerinin korunmasını ön plana çıkarırken, sol-eğilimli partiler Almanya'nın demokratikleşmesi konusunda da benzer görüşlerde bulunuyordu. 1980'den itibaren sol-eğilimli partiler için dik bir yükseliş bir tesadüf değildi. Yeşiller Partisi, 1983'de Federal Meclis'e girebilmiştir. Bu parti, programını çok çevre merkezli hale getirdiği için, rakip taraflar "yeşil" seçmenleri kaybetmemek amacıyla programlarını acilen uyarlamak zorunda kalmışlardır. Yeşiller genellikle çok radikal ve sol-eğilimli oldukları için seçmenler tarafından bir parti olarak olumsuz algılansa da çevreyi korumaya yönelik kapsamlı çabalar seçmenler tarafından çok iyi karşılanmıştır. Çevre politikası alanında, Yeşiller açıkça diğer partilerden ayrılmış ve kendi argümanlarını ve konumlarını geliştirmiştir. 1983 yılında ortaya konan tüm çevresel argümanlardan yüzde 91'i Yeşiller Partisi'ne ait olmuştur (Klingemann, 1986). Sağ-eğilimli partiler için ilk önemli artış, çevrecilik üzerine ortaya çıkan yeni hareketlerin bir sonucu olarak 1969'da görülebilmiştir. 1976'dan itibaren her iki ideolojide de hızlı bir artış görülmektedir. Her iki çizginin aynı anda çok keskin bir şekilde yükselmesinin tesadüf olup olmadığını belirlemek zordur.

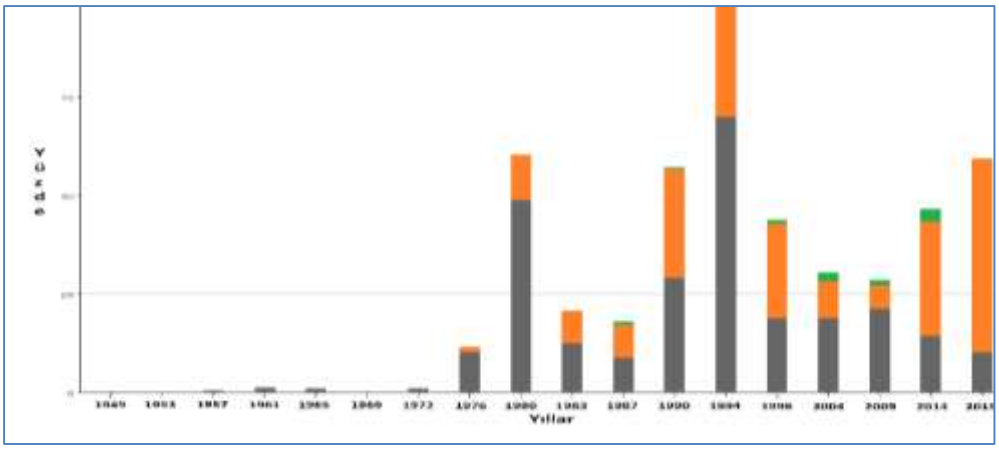
5.4. Çağrışımlar

Muhafazakâr siyasi partilerin, çevre hakkında sol-eğilimli partilere kıyasla daha olumsuz açıklamalar yapma eğiliminde oldukları varsayılmaktadır. Parti programları çevrenin zamanla daha alakalı hale geldiğini gösterdiğinden, tarafların çevre politikasının önemini anladıkları ve bu nedenle aşırı olumsuz beyanlarda bulunmayacakları güvenli bir şekilde varsayılabilir.

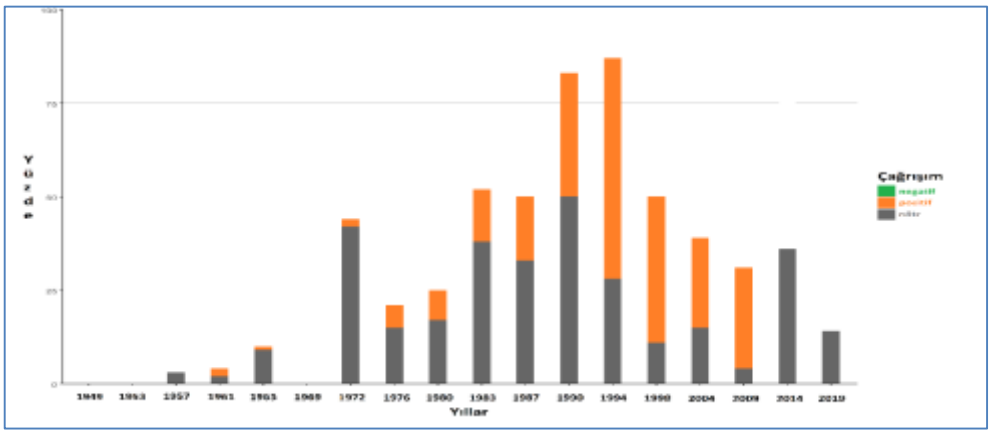
Şekil 3: CDU/CSU Çağrışımları (1949-2019)

CDU/CSU'nun gelişimini gösteren şekildeki bir artışı genellikle çevresel ibarelerin sayısında bir azalma takip etmektedir. En fazla ibareye 2019 yılında ulaşılmıştır. Eğer ibarelerin yarattığı çağrışım üzerine odaklanılırsa, nötr ifadelerin oranının pozitif ifadeler lehine azaldığı görülebilecektir. Negatif ifadeler sadece 1976, 1994, 2009 ve 2014'de görülebilmektedir. Bu bağlamda, CDU/CSU'nun iki ideoloji arasında birkaç kez ileri-geri hareket ettiğini belirtmek mümkündür (Probst, 2011).

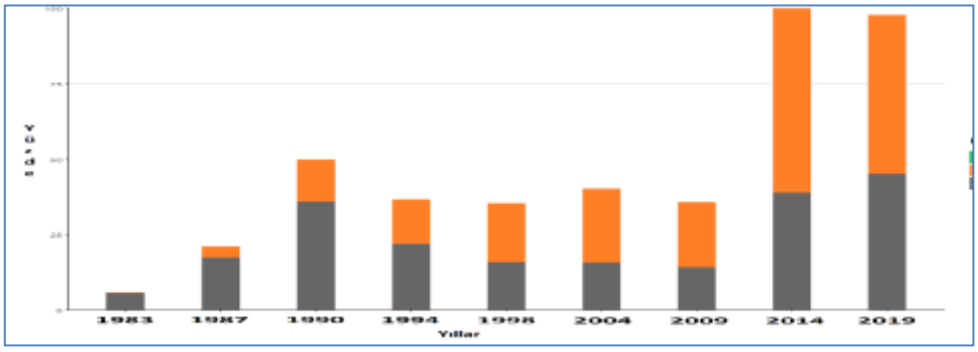
Şekil 4: FDP Çağrışımları (1949-2019)

FDP grafiği, CDU/CSU partilerinden daha az açıktır. Ortak payda, başlangıçta çok az çevresel ibare ve zamanla giderek daha fazla çevresel ibarenin varlığıdır. En büyük paya sahip yıl "süper seçim yılı" olan 1994'tür (Schultze, 1995). CDU/CSU ile karşılaştırıldığında, FDP'nin daha fazla çevresel değeri bulunmaktadır (Kaase ve Klingemann, 2013). FDP kendisini yelpazenin sağında konumlandırdığından, tıpkı CDU/CSU partileri gibi, FDP de siyasi ideolojide çok sayıda değişiklik yapmıştır. Toplam beş ibaresinden dördü ulusal politika ve bir uluslararası politika ile ilgilidir. FDP büyük ölçüde nükleer enerjiyi enerji politikasının önemli bir parçası olarak savunmuştur. Liberal bir parti olarak, çevresel vergilerdeki artışa da karşı çıkıyordu. Uluslararası düzeyde, FDP dünya ticaretine katılım için sosyal ve çevresel standartların tek geçerli ön koşul olması gerektiği fikrini reddetmektedir. CDU / CSU ile paralellik çekmek için, iki "süper seçim yılındaki" FDP'nin bile çevre politikası eleştirisinden vazgeçmediği ve her ikisinin de başarılı bir çevre politikasının bir parçası olarak nükleer enerjiyi savunduğu söylenebilir.

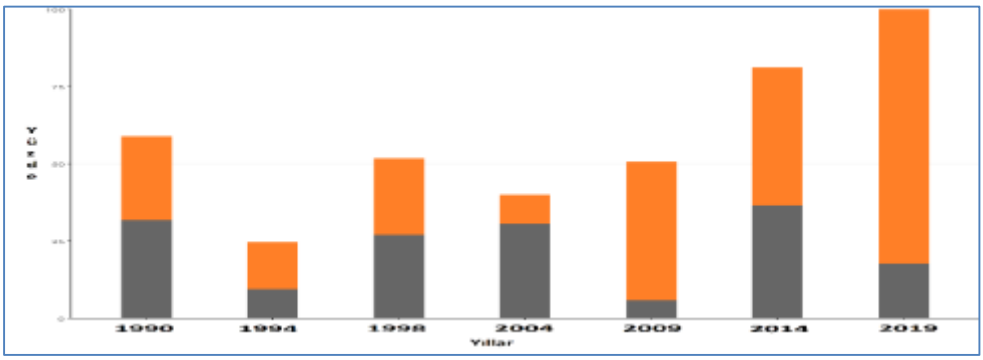
Şekil 5: SPD Çağrışımları (1949-2019)

En uzun süre hizmet veren sol-eğilimli parti olarak SPD, diğer iki yerleşik parti ile karşılaştırılabilir. SPD'nin çevre politikasından bahsedilemeyeceği yıllar olduğu da dikkat çekicidir (1949, 1953 ve 1969). Beklendiği gibi, SPD çevre ve çevre politikası hakkında iki muhafazakâr partiden daha olumlu bahsetmiştir. Pozitif ifadeler toplamın yüzde 51.82'sini oluşturmaktadır. Negatif ifade öbekleri mevcut değildir. İlginç olan nokta, Yeşiller Partisi'nin siyaset sahnesine girdiği 1983 yılına kadar çevre politikasına en fazla dikkat eden partinin SPD değil, FDP olmasıdır. 2002 yılında, SPD yelpazenin sağında bulunmuştur. Ancak ilk bakışta bunun çevresel sorun üzerinde doğrudan bir etkisi olmamıştır. İbarelerin çağrışımı ağırlıklı olarak pozitiftir.

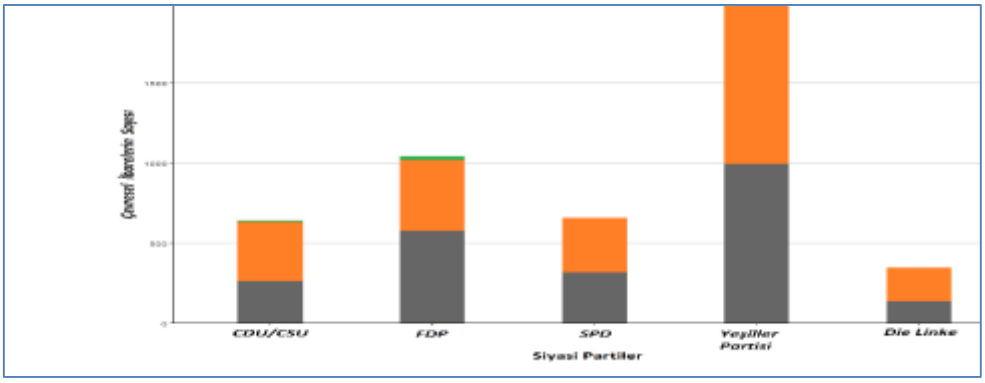
Şekil 6: Yeşiller Partisi Çağrışımları (1983-2019)

Yeşiller Partisi'nin çevre politikası açısından diğer partilere göre daha kısa, ancak onların hepsinden daha etkili bir geçmişi vardır. Yeşiller'in parti bildirilerinde partinin çevresel oranı, diğer tüm siyasi partiler arasında en yüksek olandır.1990 yılındaki yüzde 50.03'te, pozitif ifadelerin oranı beklenildiği kadar yüksek değildi, ancak olumsuz ifadeler bulunmuyordu. 1994 yılında Yeşil Parti çevresel ifadelerde bir azalma kaydetmiştir. Önceki partilerin her biri için aynı yıl bir artış olduğu için bu atipiktir. Diğer kalıplar diğer partilerinkine benzerdir. En çarpıcı olanı, 2014 ve 2019 yıllarında en üstte yer alan iki aykırı değerdir (Stöss, 2013). Yeşiller Partisi, 1983 bildirisinde her şeyden önce pasifizm ve askeri silahsızlanmaya, ekolojik geri dönüşe ve demokratik düşüncenin güçlendirilmesine odaklanmıştır. 2013 yılı bildirisinde Yeşiller'in tematik alanlarının zaman içinde nasıl çeşitlendiği açıkça belli olmaktadır.

Şekil 7: Die Linke Çağrışımları (1990-2019)

Die Linke partisi en genç parti olmasına rağmen, en başından beri çevre sorunlarına kendini adamıştır. Çağrışım da büyük ölçüde pozitiftir (yüzde 70). Ayrıca olumsuz bir ibare de bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Yeşil Parti'den farklı olarak, çevresel sorunun bu partinin ideolojisinin merkezinde olmadığı da belirtilmelidir. Aksine, 1983 bildirisinde söz konusu parti kendisini barış hareketi, feminizm, pasifizm, sendikalar ve hatta ekoloji gibi farklı geçmişlere sahip bir topluluk olarak tanımlamaktadır. Ayrıca beyan edilen ana noktalarla çevre koruma konuların pek çoğundan sadece biridir. Demokratikleşme/askeri silahsızlanma ve ekolojik piyasa ekonomisinin yanı sıra sosyal konular da baskındır. Bildirilerin hiçbirinde çevre sorunları yüzde ondan fazla düzeyde değildir. Bu nedenle, Die Linke, sol ideolojik yelpazenin çevresel sorunlarla en az ilgilenen partisidir.

Şekil 8: Siyasi Partilere Göre Çevresel İbarelerin Sayıları

Şekil 8, çevresel ibarelerin çağrışımlarına göre gruplandırılmış dağılımını özetlemektedir. Hemen göze çarpan ilk husus, Yeşiller Partisi'nin egemenliğidir. İkincisi sıradaki siyasi parti, şaşırtıcı bir şekilde, FDP gibi geleneksel olarak muhafazakâr bir partidir. Bu sıralamada üçüncü sırada CDU/CSU ve SPD neredeyse başabaş gelmektedir. Bununla birlikte, Die Linke göreceli olarak en yüksek pozitif ibarelere sahiptir. Başka bir deyişle, kendisini en çok çevrenin aktif korunması lehine ifade eder ve karşılık gelen önlemler önerir. Şaşırtıcı bir şekilde, muhafazakâr CDU ve ardından SPD'yi izleyerek dördüncü sırayı almıştır. Bu nedenle, FDP ve Yeşiller Partisi'nin çevre hakkındaki görüşlerini daha ayrıntılı olarak ifade ederken, genellikle belirli önlemleri ele almadığından şüphelenmek mantıklıdır.

Sonuç

Bu çalışmanın amacı, siyasal ideoloji ile çevre koruma politikaları arasında bir bağlantı olup olmadığını göstermektir. Çeşitli çalışmalar, sağ eğilimli siyasi partilerin çevre politikası reformlarını reddetme ve hatta iklim değişikliğini reddetme eğiliminde olduğunu göstermiştir. Bu nedenle çevre

koruma politikaları konusunda daha eleştirseldirler. Bunun bir nedeni, muhafazakâr bireylerin genellikle iş ve ekonomi ile ilişkilendirilmesidir. Çevre koruma hareketleri, sol eğilimli siyasi partilerden çok daha fazla cesaret almaktadır. Almanya'da gerçek bir patlamayı tetikleyen her şeyden önce Yeşiller Partisi olmuştur. Sonuçlar, önceki çalışmaların bulgularını sadece sınırlı bir ölçüde yansıtmaktadır. Siyasi parti bidirilerin değerlendirilmesi bazı şaşırtıcı bulgular ortaya koymuştur. Örneğin, nötr ve pozitif ifadelerin oranı beş siyasi partinin tümü için yaklaşık olarak aynıdır. Geleneksel olarak sağ-eğilimli iki parti, çevreye ilişkin ifadelerin sayısında da geride kalmamıştır. Bununla birlikte, çevresel ibareler ile siyasal ideoloji arasında anlamlı bir bağlantı bulunamamıştır. Çevre korumanın tüm tarafların olumsuz yorum yapamayacağı kadar önemli bir konu olması mümkündür. Bu ara sıra gerçekleşse bile, çevre koruma hakkındaki ifadelerin büyük bölümü olumlu veya tarafsız ifadelerdir. Genel olarak, bu çalışma tek başına siyasal ideolojinin her zaman belirleyici olmadığını daha iyi anlamaya yardımcı olmuştur. İdeolojik boşluklar bazen önemli olsa da realite bazen oldukça farklıdır. Bu, geleneksel olarak muhafazakâr bir taraf olan FDP'nin çevre koruma konusunda ifadede bulunmada ikinci sırada bulunduğu gerçeğine de yansımaktadır.

Kaynakça

Barnea, M. F., & Schwartz, S. H. (1998). Values and voting. *Political Psychology, 19* (1), 17-40.

Bernhagen, P. (2008). Business and ınternational environmental agreements: domestic sources of participation and compliance by advanced ındustrialized democracies. *Global Environmental Politics*, *8*(1), 78–110. https://doi.org/10.1162/glep.2008.8.1.78

Bornstein, N. Bruno, L. (2008). Voting on the environment: price or ideology? Evidence from swiss referendums. *Ecological Economics*, *67*(3), 430–40. https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2007.12.026.

Bovenberg, A. L., Goulder, L. H., & Gurney, D. J. (2005). Efficiency costs of meeting industry-distributional constraints under environmental permits and taxes. RAND *Journal of Economics, 36* (4), 951-971. https://doi.org/10.3386/w10059.

Böcher, M., & Töller, A. E. (2012). *Umweltpolitik in Deutschland: eine politikfeldanalytische Einführung* (Vol. 50). Springer-Verlag.

Brand, K. W. (1993). Strukturveränderungen des umweltdiskurses in deutschland. *Neue Soziale Bewegungen*, *6* (1), 16–24.

Brand, K.W. (1999). Dialectics of institutionalisation: The Transformation of the environmental Movement in Germany. *Environmental Politics*, *8*(1), 35–58. https://doi.org/10.1080/09644019908414437

Carraro, Carlo, and Domenico Siniscalco. (1993). Strategies for the ınternational protection of the environment. *Journal of Public Economics*, *52*(3), 309–28. https://doi.org/10.1016/0047-2727(93)90037-t

Congleton, R. D. (1992). Political institutions and pollution control. *The Review of Economics and Statistics*, *74(*3), 412–21. https://doi.org/10.2307/2109485

Ditt, K. & Rafferty, J. (2008). Nature Conservation in england and germany 1900–70: Forerunner of environmental protection? *Contemporary European History*, *5*(1), 1–28. https://doi.org/10.1017/s0960777300003623

Feldman, S. & Johnston, C. (2014). Understanding the determinants of political ideology: Implications of structural complexity. *Political Psychology*, *35*(3), 337–358. https://doi.org/10.1111/pops.12055

Freeden, M. (2006). Ideology and political theory. *Journal of Political Ideologies*, *11* (1), 3–22.

Frondel, M., Ritter, N., Schmidt, C.M. & Vance, C. (2010). Economic ımpacts from the promotion of renewable energy technologies: The german experience. *Energy Policy*, *38* (8), 4048–56. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.03.029

Fullerton, D. (2011). Six distributional effects of environmental policy. *Risk Analysis: An International Journal*, *31*(6), 923-929. https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2011.01628.x

Gemenis, K., Katsanidou, A., & Vasilopoulou, S. (2012). The politics of anti-environmentalism: positional issue framing by the European radical right. *In MPSA Annual Conference*, Chicago, IL, USA, pp. 12-15.

Gerring, J. (1997). Ideology: A definitional analysis. *Political Research Quarterly*, *50* (4), 957–94. https://doi.org/10.2307/448995

Greenberg, J, & Jonas, E. (2003). Psychological motives and political orientation - The left, the right, and the rigid: Comment on Jost et Al. (2003). *Psychological Bulletin*, *129* (3), 376–82. https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.3.376

Gromet, D. M., Kunreuther, H. & Larrick, R. P. (2013). Political ideology affects energy-efficiency attitudes and choices. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, *110* (23), 9314-9319. https://doi.org/10.1073/pnas.1218453110

Hernes, H.K., Hunold, C., Downes, D., Schlosberg, D. & Dryzek, J.S. (2002). Environmental transformation of the state: The USA, Norway, Germany and the UK. *Political Studies*, *50* (4), 659–82. https://doi.org/10.1111/1467-9248.00001

Hoel, M. & Schneider, K. (1997). Incentives to participate in an ınternational environmental agreement. *Environmental and Resource Economics*, *9* (2), 153–70. https://doi.org/10.1007/bf02441376

Hooghe, L., Marks, G. & Wilson, C.J. (2002). Does left/right structure party positions on European integration? *Compa*, *35*(8), 965–89. https://doi.org/10.1177/0010414002236310

Hovi, J., Sprinz, D. F. & Bang, G. (2012). Why the United States did not become a party to the Kyoto Protocol: German, Norwegian, and US perspectives. *European Journal of International Relations*, *18* (1), 129-150. https://doi.org/10.1177/1354066110380964

Huff, T. (2014). Über Die umweltpolitik Der DDR: Konzepte, Strukturen, Versagen.*Geschichte und Gesellschaft*, *40* (4),523–54. https://doi.org/10.13109/gege.2014.40.4.523

Imbeau, L. M., Pétry, F. & Lamari, M. (2001). Left-right party ideology and government policies: Ameta-analysis. *European Journal of Political Research*, *40* (1), 1–29. https://doi.org/10.1111/1475-6765.00587

Inglehart, R. (1990). *Culture shift in advanced industrial society*. Princeton University Press.

Jahn, D. & Korolczuk, S. (2012). German exceptionalism: The end of nuclear energy in Germany! *Environmental Politics*, *21*(1), 159–64. https://doi.org/10.1080/09644016.2011.643374

Jahn, D. (1998). Environmental performance and policy regimes: Explaining variations in 18 OECD-Countries. *Policy Sciences, 31*(2), 107-31.

Jax, K. & Rozzi., R. (2004). Ecological theory and values in the determination of conservation goals: examples from temperate regions of Germany, United States of America, and chile. *Revista Chilena de Historia Natural*, *77*(1), 349–66. https://doi.org/10.4067/s0716-078x2004000200012

Jost, G. F. & Jacob, d K. (2004). The climate change policy network in Germany. *European Environment*, *14* (1), 1–15.

Jost, J.T., Glaser, J., Sulloway, F.J. & Kruglanski, A.W. (2003). Political conservatism as motivated social cognition. *Psychological Bulletin*, *129* (3), 339–75. https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.3.339

Kaase, M. & Klingemann, H. D. (Eds.). (2013). Wahlen und Wähler: Analysen aus Anlaß der Bundestagswahl 1994 (Vol. 85). *Springer-Verlag*. https://doi.org/10.1007/978-3-322-96181-5

Kitschelt, H. P. (1986). Political opportunity structures and political protests: Anti-nuclear movements in four democracies. *British Journal of Political Science*, *16* (1), 57–85. https://doi.org/10.1017/s000712340000380x

Klingemann, H.D. (1986). Der Vorsichtig Abwägende Wähler: Einstellungen Zu Den Politischen Parteien Und Wahlabsicht. Eine Analyse Anlässlich Der Bundestagswahl 1983. In Wahlen Und Politischer Prozess: Analysen Aus Anlass Der Bundestagswahlen 1983, eds. Hans-Dieter Klingemann and Max Kaase. Westdeutscher Verlag, 385–426. https://doi.org/10.1007/978-3-322-96181-5

Klingemann, H.D. (1986). Umweltproblematik in Den Wahlprogrammen Der Etablierten Parteien in Der Bundesrepublik Deutschland. In Umwelt, Wirtschaft, Gesellschaft - Wege Zu Einem Neuen Grundverständnis: Kongress Der Landesregierung "Zukunftschancen Eines Industrielandes," ed. Rudolf Wildenmann. Staatsministerium Baden-Württemberg, 356–61.

Knaut, A. (1990). Der landschafts- und naturschutzgedanke bei ernst rudorff. *Natur und Landschaft*, *65* (3), 114–18.

Knill, C., Debus, M. & Heichel, S. (2010). Do parties matter in internationalised policy areas? The impact of political parties on environmental policy outputs in 18 OECD countries, 1970-2000. *European Journal of Political Research*, *49*(3), 301–36. https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2009.01903.x

Knutsen, O. (1995a). Value orientations, political conflicts and left-right identification: Acomparative study. *European Journal of Political Research*, *28* (1), 63–93. https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.1995.tb00487.x

Knutsen, O. (1995b). Left-Right Materialist Value Orientations. In *The impact of values*, eds. Jan Van Deth and Elinor Scarbrough. Oxford University Press, 160–96. https://doi.org/10.1093/0198294751.003.0006

Korte, K.R. (2010). Die bundestagswahl 2009 – konturen des neuen. *In die bundestagswahl 2009*. VS Verlag für Sozialwissenschaften, 9– 32. https://doi.org/10.1007/978-3-531-92494-6_1

Laver, M. & Garry, J. (2000). Estimating policy positions from political texts. *American Journal of Political Science*, *44*(3), 619. https://doi.org/10.2307/2669268

List, J.A. & Sturm, D.M. (2006). How elections matter: Theory and evidence from environmental policy. *The Quarterly Journal of Economics*, *121*(4), 1249–81. https://doi.org/10.1162/qjec.121.4.1249

Lowenstein, K. (1953). The role of ideologies in political change. *International Social Science Bulletin*, *5*(1), 51–74.

Milner, H. (1993). Maintaining International Commitments in Trade Policy. In *Do institutions Matter?: Government capabilities in the United States and Abroad*, eds. Kent R Weaver and

Bert A Rockman. Washington D.C.: The Brookings Institution, 345–69. https://doi.org/10.1017/s0143814x00001100

Neumayer, E. (2002). Do democracies exhibit stronger ınternational environmental commitment? a cross-country analysis. *Journal of Peace Research, 39*(2), 139–64. https://doi.org/10.1177/0022343302039002001

Neumayer, E. (2003). Are left-wing party strength and corporatism good for the environment? evidence from panel analysis of air pollution in oecd countries. *Ecological Economics, 45*(2), 203–20. https://doi.org/10.1016/s0921-8009(03)00012-0

Neumayer, E. (2004). The environment, left-wing political orientation and ecological economics. *Ecological Economics*, *51*(3-4), 167–75. https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2004.06.006

Nützenadel, A. (2005). *Stunde der ökonomen: Wissenschaft, politik und expertenkultur in der bundesrepublik 1949–1974* (Vol. 166). Vandenhoeck & Ruprecht. https://doi.org/10.13109/9783666351495

Paterson, M. (2000). Car culture and global environmental politics. *Review of International Studies, 26* (2), 253–70.

Pombeni, P. (2006). Ideology and government. *Journal of Political Ideologies*, *11*(1), 61–76.

Probst, L. (2011). Bündnis 90/Die Grünen auf dem Weg zur „Volkspartei “? Eine Analyse der Entwicklung der Grünen seit der Bundestagswahl 2005. In *Die Parteien nach der Bundestagswahl 2009* (pp. 131-156). VS Verlag für Sozialwissenschaften. https://doi.org/10.1007/978-3-531-93223-1_6

Recchia, S. P. (2002). International environmental treaty engagement in 19 democracies. *Policy Studies Journal, 30*(4), 470–94. https://doi.org/10.1111/j.1541-0072.2002.tb02159.x

Reich, S. (1989). Roads to follow: regulating direct foreign investment. *International Organization, 43*(4), 543–84. https://doi.org/10.1017/s0020818300034445

Schmidtke, M. A. (1999). Cultural revolution or cultural shock? Student radicalism and 1968 in germany. *South Central Review*, *16*(4),77–89. https://doi.org/10.2307/3190078

Schönhoven, K. (1999). Aufbruch in die sozialliberale ära. Zur bedeutung der 60er jahre in der geschichte der bundesrepublik. geschichte und gesellschaft. *Zeitschrift für Historische Sozialwissenschaft*, *25*(1), 123–45. https://doi.org/10.13109/gege.2019.45.4.523

Schultze, R. O. (1995). Widersprüchliches, ungleichzeitiges und kein ende in sicht: Die bundestagswahl vom 16. Oktober 1994. *Zeitschrift für Parlamentsfragen, 26*(2),325–52.

Schulze, K. (2014). Do parties matter for ınternational environmental cooperation? an analysis of environmental treaty participation by advanced industrialised democracies. *Environmental Politics*, *23*(1),115–39. https://doi.org/10.1080/09644016.2012.740938

Stoll-Kleemann, S. (2001). Barriers to nature conservation in Germany: a model explaining opposition to protected areas. *Journal of Environmental Psychology*, *21*(4), 1–16. https://doi.org/10.1006/jevp.2001.0228

Stöss, R. (2013). Stabilität im Umbruch: Wahlbeständigkeit und Parteienwettbewerb im *Superwahljahr 1994*. Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-322-85109-3_2

Thorisdottir, H., Jost, J. T., Liviatan, I. & Shrout, P. E. (2007). Psychological needs and values underlying left-right political orientation: Cross-national evidence from Eastern and Western Europe. *Public Opinion Quarterly*, *71*(2), 175-203. https://doi.org/10.1093/poq/nfm008

Van Hiel, A., Pandelaere, M. & Duriez, B. (2004). The Impact of need for closure on conservative beliefs and racism: differential mediation by authoritarian submission and authoritarian dominance. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *30* (7), 824–37. https://doi.org/10.1177/0146167204264333

Volkens, A., Krause, W., Lehmann, P., Matthieß, T., Merz, N., Regel, S. & Weßels, B. (2018). "The Manifesto Data Collection." Manifesto Project (MRG / CMP / MARPOR). Version 2018b. Berlin: Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB). https://doi.org/10.25522/manifesto.mpds.2018b

von Winter, T. (1990). Die sozialausschüsse der CDU: Sammelbecken für christdemokratische Arbeitnehmerinteressen oder linker Flügel der Partei? *Leviathan*, *18* (3), 390–416.

Wahlen eV, F. (1990). Sieg ohne Glanz: Eine Analyse der Bundestagswahl 1987. In Wahlen und Wähler (pp. 689-734). VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-322-96181-5_22

Weidner, H. (1996). Umweltkooperation und alternative Konfliktregelungsverfahren in Deutschland: zur Entstehung eines neuen Politiknetzwerkes (No. FS II 96-302). WZB Discussion Paper.

Zoellner, J., Schweizer-Ries, P. & Wemheuer, C. (2008). Public acceptance of renewable energies: results from case studies in germany. *Energy Policy*, *36* (11), 4136–41. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2008.06.026